

Dokumenttype	NOU 1985:30	Dokumentdato	1985-07-22
Tittel	Betaling for sekundærbruk av utøvende kunstneres prestasjoner		
Utvalgsleder	Lassen Birger Stuevold		
Utgiver	Kulturdepartementet		
Kapittel	Sammendrag		

Utredningen gir først, i hovedavsnitt 2, en fremstilling av de gjeldende regler om fremføring av utøvende kunstneres prestasjoner ved hjelp av opptak (sekundærfremføring).

Innledningsvis redegjøres det for grunnene til at man ved lov av 14. desember 1956 nr 4 valgte et avgifts- og fondssystem og ikke et system med individuelle rettigheter for kunstnerne, og til at gramfonplatefabrikantene (fonogramprodusentene) ble gitt rett til andel av avgiftsmidlene. I tilknytning til dette gis en kortfattet fremstilling av den rekkevidde loven av 1956 opprinnelig fikk (2.1).

Deretter redegjøres det for Romkonvensjonen av 1961 om vern for utøvende kunstnere, fonogramprodusenter og kringkastingsvirksomheter. Det gis her en oversikt over konvensjonens hovedprinsipper, og redegjøres for dens viktigste materielle regler, særlig med sikte på sekundærfremføring (2.2)

Det gis så en oversikt over de nå gjeldende norske reglene om utøvende kunstneres og fonogramprodusenters prestasjoner, foruten loven av 1956 slik den nå lyder, lov om opphavsrett til åndsverk m.v. av 12. mai 1961 nr 2 § 42 og § 45. I tilknytning til dette refereres Opphavsrettslovutvalgets forslag til endring av disse reglene i NOU 1983:35 (2.3)

Etter dette følger en relativt inngående drøftelse av den gjeldende norske lovreguleringens forhold til Romkonvensjonens krav. Drøftelsen konkluderer med at den egentlige lovregulering er forenlig med konvensjonen, men at det i den kongelige resolusjonen av 28. juli 1978 om gjennomføring av konvensjonen er tatt inn en konvensjonsstridig bestemmelse om vernetiden for opptak som etter konvensjonen skal beskyttes i Norge (2.4)

Til slutt under 2 gis det en redegjørelse for hvordan fondsordningen har virket i praksis (2.5)

Det neste hovedavsnitt, 3, omhandler betydningen av den sosiale, tekniske og kulturelle utvikling i Norge i årene 1957 til 1985 for vurderingene av hvordan en lovregulering på det område det her gjelder bør innrettes. Det pekes her blant annet på at fondsloven av 1956 ble fremmet og vedtatt under inntrykket av en svært vanskelig sosial situasjon for mange kunstnere og etterlatte etter kunstnere, og på at utbygningen av folketrygden m.v. og forskjellige former for offentlig støtte til kunstnerne nå har avhjulpet det meste av det man kunne kalle egentlig sosial nød for disse gruppene. Videre redegjøres det for hvordan den tekniske utvikling dels har medført en voldsom økning i bruken av opptak, og dermed en tilsvarende økning av sekundærfremføringene, og dels har skapt helt nye muligheter for på en økonomisk forsvarlig måte å kunne foreta slike fordelinger som et system med individuelle rettigheter krever - iallfall når det gjelder visse utnyttelsesmåter. Til slutt i avsnittet kommenteres visse sider av den kulturelle utvikling.

I hovedavsnitt 4 redegjøres det for de vederlagsordninger for sekundærfremføring som i lang tid har vært gjeldende i Danmark (4.2) og Sverige (4.3). Det gis også - mer kortfattet opplysning om ordningen i Finland (4.4). Tanken har vært, at hvis man skal gå til en omlegning av det system som gjelder hos oss, er det de grundig utprøvede ordningene i de to nærmeste naboland, som mest påkaller interessen. Videre vil et direkte samarbeid med de spesielle organisasjoner som er etablert i disse to landene for å iverksette vederlagsordningene, kunne by på betydelige fordeler og økonomiske besparelser ved igangsettingen av en eventuell norsk ordning av tilsvarende karakter. Endelig gjør rettsenhetstanken seg her gjeldende sterkere enn ellers - kan man oppnå enhetlige regler på enkelte sentrale punkter, vil man i fordelingsomgangen nokså direkte kunne dra nytte av de andre landenes databaser. Redegjørelsene for ordningene i Danmark og

Sverige er derfor relativt utførlige, og fremstiller også de forslag til lovendringer som er fremsatt eller ventes fremsatt der.

I det neste hovedavsnitt, 5, skisseres så en del modeller som kan tenkes lagt til grunn for en omlegning av den ordning som i dag gjelder hos oss for sekundærfremføringen. Etter en oversikt over det spillerom Romkonvensjonen gir for valg av løsninger (5.1) redegjøres det for en modell med et helt rendyrket fonds- og avgiftssystem uten subjektive rettigheter overhodet (5.2), en modell med bare subjektive rettigheter (5.3), og for tre ulike blandingsmodeller som bygger på en kombinasjon av subjektive rettigheter og fonds- og avgiftssystem (5.4), samt en ordning som innebærer opprettholdelse av de gjeldende regler med fondssystem for kunstnerne og rett til andel av avgiftsmidlene for fonogramprodusentene, men med visse endringer (5.5). Fremstillingen konkluderer med at man ikke bør velge modellen med det rendyrkede fonds- og avgiftssystem, og anbefaler heller ikke et system med bare subjektive rettigheter. Av de tre skisserte blandingsmodellene prefereres to fremfor den tredje.

I hovedavsnitt 6 forsøkes det gitt en sammenlignende vurdering av den gjeldende ordning og fire av modellene, systemet med bare subjektive rettigheter, de to foretrukne blandingsmodellene, og en revidert utgave av det gjeldende fonds- og avgiftssystem. Drøftelsene her må nødvendigvis til dels hvile på et usikkert grunnlag, men sammenligningen søkes likevel gjennomført så vel når det gjelder økonomiske konsekvenser (6.1) som administrative (6.2), sosiale (6.3) og kulturpolitiske (6.4) virkninger.

Til slutt i utredningen fremlegges lovforslag med motiver for alle de fire modeller som er vurdert i hovedavsnitt 6. Som det har fremgått, anbefales ikke systemet med bare subjektive rettigheter. Når det gjelder de tre andre lovforslagene, antas det ut fra en helhetsvurdering at en av blandingsmodellene under gitte forutsetninger kan være å foretrekke fremfor en revidert utgave av den gjeldende ordning. Valget mellom de to blandingsformer synes i det vesentlige å måtte avhenge av prinsipielle kulturpolitiske holdninger mer enn av en faglig forankret vurdering, og utredningen tar derfor intet standpunkt til dette.
